

RAPPORT

Regionale audiovisuele collecties: nationale zorg

Project conservering lokale en regionale audiovisuele collecties 2002 – 2006

**Nationaal Overleg Regionale Audiovisuele Archieven
Sectie Audiovisuele Archivering van DIVA
November 2006**

NORAA

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1	
Achtergronden	
1.1. signalering probleem: de aanloop tot het project	4
1.2. doel project	4
1.3. selectie	5
1.4. algemene projectverloop	6
1.5. deelnemers	7
Hoofdstuk 2	
Resultaten in beeld en geluid	
2.1. inleiding	8
2.2. vormen en normen	8
2.3. resultaten in beeld en geluid	10
2.4. resultaten gelet op de collecties: actuele conserveringsnoden	13
2.5. houdbaarheid van het resultaat: opslag geconserveerd materiaal	14
2.6. publieksbereik geconserveerde materiaal	15
2.7. financiën	16
Hoofdstuk 3	
Ervaringen	
3.1. algemene coördinatie project	17
3.2. projectaanvragen, subsidie- en fondsenwerving	17
3.3. interne coördinatie	18
3.4. standaarden	18
3.5. uitvoering en kwaliteit	18
Hoofdstuk 4	
Conclusies en aanbevelingen	
4.1. inleiding	19
4.2. projectcoördinatie	19
4.3. schade-inventarisatie	20
4.4. behoud en beschikbaarstelling	20
4.5. stimuleren deskundigheid	20
	21
Tot slot: samenvattende opmerkingen	
	22
Bijlage: enquête	
	28
Colofon	

Inleiding

Meer dan 12.000 uur historisch beeld en geluid behoed voor verval. Meer dan 55 verschillende organisaties en nog veel meer audiovisuele collecties verspreid over heel Nederland. Al met al een grootscheepse conserveringsactie met een grote spreiding en een groot effect.

Het conserveringproject begon in 2002 toen het ministerie van OC&W bijna één miljoen euro beschikbaar stelde aan de Mondriaan Stichting voor de conservering van regionale en lokale audiovisuele collecties. Voor de coördinatie zocht de Mondriaan Stichting contact met het Nationaal Overleg Regionale Audiovisuele Archieven, het NORAA.

Het NORAA is een onderdeel van de sectie audiovisuele archivering van DIVA. Voor een overzicht van de deelnemers in het overleg verwijzen wij naar paragraaf vijf van dit hoofdstuk.

In dit rapport maakt het NORAA de balans van het project op. Wat zijn de resultaten? Het project heeft gezorgd voor het verminderen van de achterstanden in de conservering van een groot gedeelte van de audiovisuele collecties in het land.

Hoe waren de ervaringen van de NORAA leden? Kunnen we van het project wat leren? En, hoe gaan we nu verder...?

Opzet rapport

Voor het in kaart brengen van de resultaten en ervaringen van het project stelden wij een uitgebreide enquête op, die door vrijwel alle deelnemers is ingevuld.¹ Een voorbeeld van deze enquête treft u aan als bijlage bij dit rapport.

Voor we de resultaten op een rij te zetten, gaan we eerst in op de achtergronden en de algemene projectopzet.

---

¹ Uitzondering hierop was het Nieuwland Erfgoed Centrum, dat ten tijde van de enquête de eerste conserveringsslag nog moest beginnen. Hoewel verder het Historisch Centrum Overijssel een actief lid is van het NORAA, diende de instelling geen conserveringsaanvraag in, omdat het centrum op dat moment werkte aan een interne herschikking.

Hoofdstuk 1

Achtergronden

1.1. Signalering probleem: projectaanloop

In 1999 verscheen in opdracht van het ministerie van WVC het rapport *Horen, Zien en Zwijgen*², met daarin een inventarisatie van de omvang, cultuurhistorische waardering en conserveringsachterstanden van de audiovisuele collecties in Nederland. Naast de nationale collecties behandelde het rapport ook de zogenaamde verspreide collecties, die onder meer te vinden zijn bij regionale en lokale erfgoedinstellingen en omroepen.

De cultuurhistorische waarde van deze collecties voor de eigen regio spreekt voor zichzelf, maar ook op nationaal niveau hebben deze collecties betekenis, al was het alleen maar vanuit het oog van perspectiefwisseling. Het geheugen van Nederland wordt immers niet alleen centraal bewaard.

Hierbij kwam dat de conserveringsachterstanden van de regionale collecties groot waren. Zeven jaar geleden bleek dat bij zeven grote regionale AV archieven gemiddeld 78% van het filmmateriaal aan conservering toe was. Het rapport berekende dat voor deze archiefinstellingen de kosten voor filmconservering zouden oplopen tot 3,5 miljoen gulden, meer dan anderhalf miljoen euro.

Het werd tijd voor een grootschalig inhaalproject. Want door niets te doen, verdwijnen deze films, audiocassettes en videobanden onherroepelijk. Terwijl juist audiovisuele materialen zo belangrijk zijn voor de beeldvorming, registratie en beleving van onze geschiedenis. Een beleving die papieren of andersoortige archiefdocumenten nu eenmaal niet kunnen bieden. Vaak betekent conservering ook dat het nu pas mogelijk wordt het kwetsbare materiaal aan bezoekers te tonen, wellicht voor de eerste keer.

Het ministerie van OC&W stelde in 2002 een bijdrage van € 907.560,43 toen nog f 2.000.000,00 aan de Mondriaan Stichting ter beschikking voor de conservering van de verspreide collecties: het zogenoemde Mondriaan II project³. Het NORAA werd door de Mondriaan Stichting benaderd voor de coördinatie.

1.2. Doel project

Doel van het project was het behoud van het regionale audiovisuele erfgoed voor gebruik door professionals, educatie en publiek.

---

² Horen Zien en Zwijgen: conclusies van de Nationale Inventarisatie Audiovisuele Collecties / Nederlands Audiovisueel Archief. – Hilversum, september 1999

³ In 2000 werd een proefproject ('het Mondriaan I project') gedraaid waarmee de Mondriaan Stichting wilde nagaan in hoeverre de deelnemende instellingen in staat waren een dergelijk conserveringsproject uit te voeren. De resultaten van dit proefproject hebben meegewogen in het besluit om twee miljoen gulden toe te kennen.

1.3. Selectie

De NORAA leden, veelal de regionale audiovisuele archieven, inventariseerde in de eigen regio de conserveringsnoodzaak. Voorop stond dat de instellingen een representatief overzicht maakten van de conserveringsachterstanden in de eigen regio, niet alleen wat betreft de eigen collecties maar ook gelet op andere collectiehouders in de regio. Deze inventarisaties vormden de basis voor het hoofdstuk verspreide collecties in het rapport *Horen, Zien en Zwijgen*. Tijdens het conserveringsproject kwam daarbij nog extra materiaal, dat tijdens de uitvoering werd aangedragen of verworven.

Voor de selectie van het te conserveren materiaal stelde het ministerie van OC&W voorwaarden. Deze selectiecriteria waren:

Cultuurhistorische waarde

Al het materiaal is van Nederlandse afkomst en van belang voor Nederlandse (historische) maatschappelijke, culturele en/of artistieke ontwikkelingen. Dit betekent dat alleen materiaal uit de A- en B- categorie in aanmerking komt. Bij de categorisering is aangesloten bij de indeling in de cultuurhistorische waardecategorieën A, B, C en D zoals gehanteerd in het kader van het *Deltaplan voor Cultuurbehoud* en het rapport *Horen, Zien en Zwijgen*. Bij de A- categorie gaat het om de top van het Nederlands audiovisuele bezit. Bij de B- categorie gaat het om materiaal dat regionaal van belang is. Hierbij merken wij op dat audiovisueel materiaal in de B-categorie op provinciaal/regionaal niveau dezelfde waarde kan hebben als A-materiaal op landelijk niveau.

Urgentie: acuut bedreigde dragers

Acuut bedreigd wil zeggen dat het gaat om dragers die bij niet ingrijpen op korte termijn verloren gaan. Hiertoe wordt ook materiaal gerekend waarvoor de industrie geen apparatuur meer levert, zoals 8 mm films, open spoelen en U-matic videobanden.

Publieksaantrekkelijkheid/gebruik van het te conserveren materiaal

Bij de keuze van het materiaal is behalve naar de historische waarde gekeken naar de publieksaantrekkelijkheid. Het materiaal moet de publieke belangstelling voor het audiovisuele erfgoed kunnen stimuleren en een plaats hebben of krijgen binnen het eigen publieksbeleid.

Evenwicht in materiaalsoorten film, video en geluid

Er werd gelet op en gestreefd naar een goed evenwicht tussen de hoeveelheden films, video's en geluidsbanden.

1.4. Algemene projectverloop

Het NORAA formuleerde een plan van aanpak dat als paraplu kon dienen voor individuele projecten. Onder deze paraplu dienden in eerste instantie tien organisaties een deelplan in bij de Mondriaan Stichting, in mei 2002. De projectplannen beschreven de belangrijkste regionale en lokale audiovisuele collecties, de acute bedreiging, de te nemen conserveringsmaatregelen en natuurlijk de kosten van deze maatregelen. De begrotingen werden gebaseerd op de normprijzen uit het rapport *Horen, Zien en Zwijgen* van 1999.

De Mondriaan Stichting vergoedde maximaal veertig procent van de conserveringskosten. Dit betekende dat de deelnemers voor de overige zestig procent andere fondsen, eigen gelden en dekkingsmogelijkheden aan moesten spreken. Zoals de enquête ook bevestigt, was dit voor iedereen een zware en tijdrovende verplichting.

In de loop van het traject werd duidelijk dat de normprijzen uit 1999 te laag waren vastgesteld en niet meer voldeden. De Mondriaan Stichting maakte het mogelijk om aanvullende subsidie aan te vragen op basis van de werkelijke gemaakte kosten. Daarnaast breidde het aantal projectaanvragen zich gestaag uit. Het NORAA werd door de Mondriaan Stichting verzocht deze projecten voortaan te beoordelen, alvorens ze door de Stichting werden behandeld. De goedkeuring van de plannen verliep volgens dezelfde criteria.

De aanvragen werden tijdens vergaderingen en via de e-mail beoordeeld. Dat was niet altijd eenvoudig: hoe meet men immers de cultuurhistorische waarde van een cassetteband of de aantrekkelijkheid van een film zonder de benodigde context. Het betekende voor de subsidieaanvragers soms een fikse uitbreiding of aanpassing van hun aanvraag. Maar de extra inzet loonde over het algemeen wel. Bijna alle ingediende aanvragen werden uiteindelijk goedgekeurd door NORAA en gehonoreerd door de Mondriaan Stichting.

Uitvoering conservering

De meeste instellingen beschikten niet over de juiste apparatuur en kennis voor het uitvoeren van alle conserveringswerkzaamheden en wilden het werk geheel of gedeeltelijk uitbesteden. Deelnemers waren natuurlijk vrij in de keuze voor een uitvoerend bedrijf, maar er werd ook gezocht naar een gezamenlijke oplossing.

Het NORAA vond deze, voor in principe alle deelprojecten, bij het bedrijf Janssen Film en Audio Services en kon daarbij een gezamenlijke korting bedingen. Janssen voerde de werkzaamheden zelf uit of bestede deze uit aan andere conserverende firma's, waaronder Haghe Film, in overleg met NORAA en de diverse deelnemende instellingen. Het ging hierbij om grote hoeveelheden films, audio-, en videobanden, die in blokken van gelijke dragers behandeld zouden worden.

De grote toevoer zorgde af en toe wel voor filevorming bij de conserverende firma's. Het aanbod was zo groot dat de plannen van de deelnemende instellingen mede hierdoor moesten worden aangepast en verruimd. Een andere reden voor de verlenging van de projectduur, was dat aan het begin van het project niemand nog had kunnen voorzien dat er later ruimte vrij kwam voor nieuwe en extra aanvragen. Inmiddels zijn de deelnemers grotendeels klaar met hun conserveringswerkzaamheden en ronden hun projectadministratie af.

1.5. Deelnemers

Deelnemende en coördinerende instellingen aan het project waren:

Brabants Film Archief
Drents Archief – Drents AudioVisueel Archief
Erfgoedhuis Zuid-Holland
Fries Film Archief
Gelders Archief
Gemeentearchief Amsterdam
Gemeentearchief Rotterdam
Gronings Audiovisueel Archief
Limburgs Museum/ Limburgs Film en Video Archief
Nieuw Land Erfgoedcentrum
Zeeuws Archief/ Zeeuwse Bibliotheek en Documentatiecentrum

Regionale partners van deze instellingen waren:

Brabants Historisch Informatie Centrum
Brabant-Collectie
Drents Plateau
Gemeentearchief Barneveld
Gemeentearchief Gemert-Bakel
Gemeentearchief Roermond
Gemeentearchief Roosendaal
Gemeentearchief Rucphen
Gemeentearchief Schiedam
Gemeentearchief Venlo
Gemeentearchief Waalwijk
Gemeentearchief Weert
Gemeentearchief Zoetermeer
Herinneringscentrum Kamp Westerbork
Historisch Centrum Leeuwarden
Historische Vereniging Aduard
Historische Vereniging Norg
Nederlands Dans Theater
Rijksarchief Noord-Brabant
Rijksarchief Tilburg
Regio Achterhoek
Regionaal Archief Leiden
Regionaal Archief Nijmegen
Regionaal Historisch Centrum voor Limburg
Regionaal Historisch Centrum Bergen op Zoom
Regionaal Historisch Centrum Eindhoven
Regionaal Historisch Centrum Tilburg
Rijksarchief West-Brabant / ORA West-Brabant
RTV Drenthe
RTV Noord
Stadsarchief Breda
Stadsarchief Land van H & A
Stadsarchief Langs A & D
Stadsarchief Regio Eindhoven
Stadsarchief 's-Hertogenbosch
Stadsarchief Dordrecht
Stadsarchief Sittard-Geleen Rijckheyt (vh Stadsarchief Heerlen)
Stadsarchief Vlaardingen
Streekarchief Bommelerwaard
Streekarchief Midden Holland
Streekarchief Voorne-Putten en Rozenburg
Terwolde Streekarchivariaat
Vereniging Dorpsbelangen
Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie

Hoofdstuk 2

Resultaten in beeld en geluid

2.1. Inleiding

Conserveren is keuzes maken. Archieven moeten een keuze maken binnen de collectie, een keuze voor de vorm van conservering, kijken naar richtlijnen en normen én naar wat binnen de gestelde financiële kaders kan.

Voor de selectie van het materiaal stelde het ministerie van OC&W richtlijnen op die in het voorgaande hoofdstuk zijn besproken. De keuze voor de conserveringsmethode was voor alle deelnemers een verdere vraag. Hoewel hier onderling verschillen zijn, zijn deze eerder terug te voeren op het verschil in technische uitrusting van de NORAA-leden dan op verschil van inzicht over de te volgen methodiek.

De vraag naar richtlijnen en criteria speelt hierbij een belangrijke rol. Hoewel hier in het land veel discussie over bestaat, treden de NORAA-leden deze vraag met het nodige zelfvertrouwen tegemoet. De uitwisseling van expertise in het kader van dit project heeft hier zeker aan bijgedragen. Uit de beoordeling van NORAA kwam een consensus naar voren over wat conserveringskwaliteit is - hoewel deelnemers in een enkel geval een andere opvatting hadden. Deze conserveringscriteria zetten wij hieronder tegelijkertijd met de conserveringsmethoden op een rij.

Voor alles geldt: conserveren van audiovisuele documenten is dupliceren. In tegenstelling tot bijvoorbeeld museale objecten, bestaat de actieve conservering van audiovisuele documenten niet uit de restauratie van het fysieke object. Hoewel dit laatste vaak wel een onderdeel is van een passieve conserveringsslag, zal men voor conservering van het beeld of geluid zelf een kopie moeten maken, op een gelijkvormige of gelijkwaardige drager.

2.2. Vormen en normen

Het NORAA maakt onderscheid tussen passieve en actieve conservering. Onder passieve conservering valt het schoonmaken en repareren van de drager, een passend opslagklimaat, het zorgen voor een goede verpakking en het in kaart brengen en monitoren van de staat van het materiaal. Actieve conservering bestaat uit het aanmaken van een zo hoogwaardig mogelijke kopie van het audiovisuele document. Voor verschillende soorten audiovisueel materiaal bestaan dan ook verschillende daarbij passende kopieën:

Film

Het aanmaken van een nieuwe filmrol, bij voorkeur door een wetgate scan naar nieuw negatief geldt hier als absolute conserveringsnorm. Deze vorm van duplicering is dé manier om het materiaal in de hoogst mogelijke kwaliteit en op de meest lange termijn te bewaren. Zo is inmiddels duidelijk dat een nieuwe filmrol, mits op de juiste manier bewaart (in een koudedepot) in ieder geval honderd jaar meegaat.

Deze vorm van conservering levert echter geen drager voor hergebruik op. Vandaar dat veel archieven in het project er voor kozen om een film niet alleen actief te conserveren maar tegelijkertijd over te zetten naar een hoogwaardig al dan niet digitaal videoformat. Op deze manier belast het bekijken en hergebruiken van het materiaal het (nog bestaande) origineel en de conserveringskopie niet.

Het aanmaken van een nieuwe filmrol is een relatief kostbare vorm van conservering. Een aantal deelnemers maakte de keus om een deel van het te conserveren filmmateriaal alleen over te zeggen op een hoogwaardig videoformat, om zo grotere collecties te kunnen aanpakken. Hiermee werd een oplossing gekozen die het ieder geval mogelijk maakte om het materiaal toegankelijk te maken en voorkomt dat er door hergebruik slijtageschade aan het origineel ontstaat.

Aangezien de videodrager niet de levensduur en kwaliteit heeft van een nieuwe filmkopie is in dit geval geen sprake van een actieve conservering maar een vorm van passieve conservering. Het NORAA zag daarbij betacam SP en digibeta als goede alternatieven. DV[25] wordt over het algemeen niet als een volwaardige passieve conserveringsvorm van film gezien.

Video en audio

Actieve conservering van video en audio is vrijwel altijd overzetten van een video naar een hoogwaardige moderne drager. Steeds vaker kiezen archieven hierbij voor een digitale drager, bijvoorbeeld CD voor audio of digibeta voor video.

Hoewel het overzetten van video-originelen (VHS, U-matic en Betacam SP) naar DV25 in een enkel geval is goedgekeurd, worden betacam SP en digibeta als hoogwaardige standaarden gezien.

Conservering van audio was in vrijwel alle gevallen digitalisering. Standaard Cd-kwaliteit audio 16 bit wordt gezien als een goede optie, maar de voorkeur gaat uit naar 24 bit. Steeds meer archieven kiezen hierbij voor opslag op harde schijf in WAV of AIFF. De meerwaarde van het overzetten van studiotape naar een nieuwe geluidsband boven digitalisering onderschrijft het NORAA in het algemeen niet, met name omdat de veel hogere kosten niet opwegen tegen de winst in kwaliteit en houdbaarheid.

Al deze vormen en formaten komen in het resultaat aan de orde. In de volgende paragraaf zetten wij de resultaten op een rij.

2.3. Resultaten in beeld en geluid

Algemeen

In totaal heeft het project, nog los van passieve conserveringslagen, meer dan 12.400 uur audiovisueel materiaal voor verval behoed, op zichzelf een geweldig resultaat!

Soort	Uren
audio	8309
video	2826
film	1413,8
Totaal	12548,8

Aan de voorwaarde van het ministerie om te komen tot een goed evenwicht tussen de hoeveelheden films, video's en geluidsbanden lijkt op het eerste gezicht niet helemaal voldaan te zijn. Wanneer men echter bedenkt dat individuele geluidsopnamen meestal langer duren dan video-opnamen en zeker film, dan vallen de verschillen mee. Ook is audioconservering relatief eenvoudiger en goedkoper dan de conservering van video en film.

Audio

Meer dan 8.000 uur audio is geconserveerd, waarbij digitalisering naar CD en 24 bit AIFF de meest voorkomende vorm is. Inhoudelijk zijn deze collecties zeer divers, van interviews over de Tweede Wereldoorlog tot regionale radio-uitzendingen. Bulkconservering betrof over het algemeen materialen van de regionale radio, waaronder Radio Rijnmond, Radio Gelderland, Radio Noord en Radio Drenthe.

Format	Uren
Cassette	6800
Geluidsband	1253
Ongedifferentieerd	207
Audio overig (o.a. langspeelplaten)	47
Lakplaten	2
Totaal	8309

Deelnemende regio's zijn: Groningen, Drenthe, Gelderland, Zuid-Holland, Rotterdam, Brabant, Limburg en Zeeland. Het detailoverzicht ziet er als volgt uit:

Organisatie	Soort	Uren
AudioVisueel Archief Gelderland	lakplaten	2
Brabants Film Archief	audio ongedifferentieerd	205
Drents AudioVisueel Archief	geluidsband	161
	cassette	371
Erfgoedhuis Zuid-Holland	geluidsband	16
Gemeentearchief Rotterdam	cassette	6129
Gronings AudioVisueel Archief	geluidsband	900
	cassette	300
	audio overig	47
Limburgs Film en Video Archief	audio ongedifferentieerd	2
Zeeuws Archief	geluidsband	176
		8309

Video

Video, een zeer kwetsbare vorm van audiovisueel erfgoed, is in het project goed meegenomen. In totaal gaat het om meer dan 2.700 uur video. Het ging hier grotendeels om digitalisering naar digibeta.

Inhoudelijk lopen de collecties sterk uiteen, maar opvallend is het aandeel van de regionale omroepen.

Format	Uren
Betacam	1336
U-matic	948
Video overig (o.a. VHS)	450
Ongedifferentieerd	62
Totaal video	2796

Deelnemende regio's zijn: Groningen, Gelderland, Zuid-Holland, Amsterdam, Rotterdam, Brabant en Limburg. Het detailoverzicht ziet er als volgt uit:

Organisatie	Formaat	Uren
AudioVisueel Archief Gelderland	betacam	710
Brabants Film Archief	video ongedifferentieerd	17
Erfgoedhuis Zuid-Holland	betacam	3
	U-matic	200
Gemeentearchief Amsterdam	U-matic	377
Gemeentearchief Rotterdam	video overig	300
Gronings AudioVisueel Archief	betacam	650
	U-matic	374
	video overig	150
Limburgs Film en Video Archief	video ongedifferentieerd	45
		2826

Film

Hoewel er ook 35 mm films (zowel nitraat als acetaat) zijn geconserveerd, bestaat het aangepakte materiaal, meer dan 1.400 uur, overwegend uit 16 mm films, gevolgd door 8 mm films. Deze uitkomst ligt ook in de lijn van regionale audiovisuele collecties, waar het semi-professionele 16 mm filmformaat vaak een groot aandeel heeft. Dit filmformaat was geliefd bij (lokale) producenten van bedrijfs- en voorlichtingsfilms.

De inhoud van de films is enorm gevarieerd, van amateurfilm tot voorlichtingfilm.

Voor film geldt dat van een aanzienlijk deel een nieuwe filmrol is aangemaakt. Dit draagt bij aan de houdbaarheid van de conserveringsstag. Hiernaast zijn scans naar digibeta en betacam SP veel voorkomend.

Format	Uren
16 mm	916
8 mm	158,9
Film ongedifferentieerd	191,4
35 mm	113
Super-8	33
35 mm nitraat	1,5
9,5 mm	0
Totaal	1413,8

Deelnemende regio's zijn: Friesland, Groningen, Drenthe, Gelderland, Zuid-Holland, Amsterdam, Rotterdam, Brabant en Limburg. Het detailoverzicht ziet er als volgt uit:

Organisatie	Soort	Uren
AudioVisueel Archief Gelderland	16 mm	730
	35 mm	30
	8 mm	22
Brabants Film Archief	Film ongedifferentieerd	134,8
Drents AudioVisueel Archief	16 mm	20
	8 mm	60
Erfgoedhuis Zuid-Holland	16 mm	49
	35 mm	1
	8 mm	27
	nitraat	0,5
	super-8	4
Fries Film Archief	16 mm	45
	8 mm	10
	Super-8	24
Gemeentearchief Amsterdam	16 mm	19
	8 mm	1
	35 mm	76
Gemeentearchief Rotterdam	16 mm	10
	35 mm	5
	8 mm	11
	super-8	5
Gronings AudioVisueel Archief	16 mm	43
	35 mm	1
	8 mm	27,9
	nitraat	1
Limburgs Film en Video Archief	film ongedifferentieerd	56,6
		1413,8

Passieve conservering

Een aantal deelnemende instellingen, waaronder het Erfgoedhuis Zuid-Holland, het Limburgs Film en Video Archief en het Fries Film Archief voerden aparte passieve conserveringsslagen uit, waaronder reiniging van de drager en vernieuwing van het verpakkingsmateriaal.

Janssen Film en Audio Services gaf verder de mogelijkheid tot het opstellen van technische filmrapportages aan de klant voordat een definitieve opdracht tot conservering werd gegeven. Hierdoor konden financiële tegenvallers tijdens het conserveringsproces worden vermeden. Bovendien kon aan de hand hiervan ook een beredeneerde keuze worden gemaakt voor passieve of actieve conservering. Voor veel archieven zijn deze rapporten waardevol voor de passieve conservering van het origineel.

2.4. Resultaten gelet op de collecties – actuele conserveringsnoden

De behaalde resultaten betekenen een geweldige stap voorwaarts voor het behoud van regionale audiovisuele archiefcollecties door heel Nederland. Helaas betekent het niet het einde van de conserveringsnood in de regio.

De rondgang langs de verschillende NORAA-leden leert dat gemiddeld maar tien tot vijftien procent van de eigen collecties in de conserveringsslag is meegenomen. Al snel meer dan de helft van de collecties film, video en audio komt nog steeds voor conservering in aanmerking!

Op basis van de voorgaande cijfers kunnen we dan ook inschatten dat een minimum van 50.000 uur in de regionale audiovisuele archieven dringend aandacht behoeft. Hierbij is alleen nog maar uitgegaan van de collecties van de tien regionale audiovisuele archieven die het conserveringsproject afronden. In werkelijkheid zal dit aantal dan ook vele malen hoger zijn.

Zo wijzen de NORAA-leden erop dat grote delen van de verspreide collecties bij andere lokale en regionale (erfgoed)instellingen aanwezig zijn, waaronder gemeentearchieven, lokale en regionale omroepen en zo voort. Het gaat hier om grote hoeveelheden materiaal, waarbij speelt dat de specifieke expertise voor de archivering van beeld en geluid vaak beperkt is. Het zicht op de omvang en de staat van de collecties is in veel gevallen ontoereikend.

Audiovisuele collecties groeien nog steeds. Zo betekent de overgang van analoog naar digitaal dat het regionaal audiovisuele materiaal in een sneller tempo en grotere hoeveelheden dan voorheen wordt overgedragen aan erfgoedinstellingen. Bovendien dient de nieuwe en groeiende categorie digitale originelen zich aan. Van deze vorm van audiovisueel erfgoed is de houdbaarheid op zijn best onduidelijk en op zijn slechtst zeer beperkt.

We kunnen er dan ook van uitgaan dat het aantal uren regionaal audiovisueel materiaal dat dringend zorg nodig heeft, eerder het driedubbele van 50.000 uur betreft.

Deze inzichten vragen om actie. Het NORAA en de sectie Audiovisuele Archivering van DIVA als geheel, zullen een voorstel uitwerken voor een nieuw project voor de conservering van regionale collecties beeld en geluid.

Het NORAA verwacht bij de eigen conserveringsprojecten ook ondersteuning van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid. Hiervoor zal de sectie met het Instituut voor Beeld en Geluid overleggen. In het nieuwe initiatief van het Instituut met onder meer het Filmmuseum, *Beelden voor de toekomst*, blijven de verspreide nationale collecties helaas nog onderbelicht.

2.5. Houdbaarheid van het resultaat: opslag geconserveerde materiaal

Voor de houdbaarheid van de meeste magnetische dragers volstaat een normaaldepot en daar wordt het ook voor circa negentig procent in opgeslagen. Het Gemeentearchief Rotterdam beschikt over een depot waar de luchtvochtigheid extra naar beneden is gebracht, waardoor magnetische dragers wat beter beschermd zijn.

Goed nieuws is dat in vergelijking tot eerdere inventarisaties (eind jaren '90) de meeste archieven al of binnenkort beschikken over een (eigen of extern) koudedepot voor de opslag van hun meest waardevolle filmmateriaal. In een dergelijk depot wordt de temperatuur rond de 6° gehouden, waarmee een goed klimaat voor het behoud van film ontstaat. Ook de conserveringskopieën op film worden over het algemeen in het koudedepot bewaard.

De meeste partners in de regio beschikken over een normaal depot.

Al met al kunnen we concluderen dat de meeste geconserveerde materialen onder gebruikelijke en adequate omstandigheden bewaard worden.

2.6. Publieksbereik geconserveerde materiaal

Het besef dat audiovisuele bronnen een geweldige en aantrekkelijke toegang tot het verleden zijn, is de laatste jaren sterk gegroeid. Het gebruik van historische audiovisueel materiaal op televisie, in tentoonstellingen en als voorstelling op zichzelf neemt nog steeds toe.

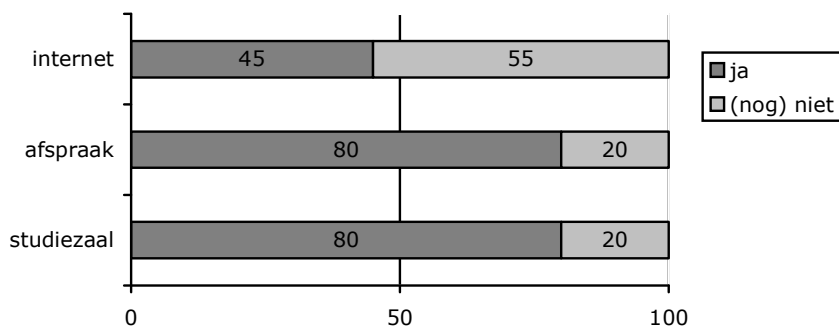
Dankzij het door de Mondriaan Stichting ondersteunde conserveringsproject kunnen archieven beter aan deze groeiende vraag voldoen. Een van de meest waardevolle resultaten van het project is dat veel materiaal nu pas – soms voor de eerste keer – te bekijken en te beluisteren is. Van praktisch al het materiaal zijn gebruikskopieën en publiekversies oftewel zicht- dan wel luisterkopieën gemaakt, onder meer op CD, DVD, als videobestand op harde schijf, als MP3 of MP4.

Wel merken wij hierbij op dat het ontsluiten van de collectie in publiekscatalogi, al dan niet op het internet, en het organiseren van de toegang tot kopieën voor hergebruik niet in het project waren opgenomen. Dit verdient nadere aandacht. Het publiekseffect van de conserveringslag kan daarmee vergroot worden (zie ook onder conclusies).

Opvallend is dat de deelnemers verschillende publieksgroepen goed bedienen. Archiven rekenen niet alleen historische onderzoekers, maar ook het algemene publiek, de educatie sector en professionele gebruikers, waaronder commerciële exploitanten tot hun publiek.

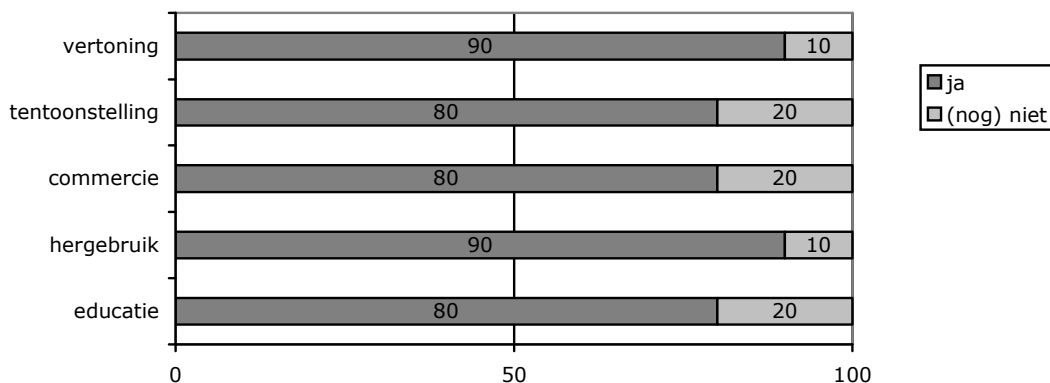
Het algemene publiek kan het materiaal raadplegen op studiezaal of door het maken van een afspraak dan wel toezending. Beschikbaarstelling via het internet is een groeiende categorie.

Algemene toegankelijkheid als percentage aantal deelnemers

Praktisch alle deelnemers stellen het geconserveerde materiaal beschikbaar aan professionele gebruikers, of dit nou voor een tentoonstelling of educatie is.

Beschikbaarstelling als percentage van het aantal deelnemers

2.7. Financiën

Een precieze opgave van de kosten van de conserveringsslag zijn niet te geven. Ten tijde van dit rapport moest een aantal archieven nog een formele eindafrekening presenteren. Bovendien bleven een aantal kosten verborgen. Zo werd veel van het werk in het voorbereidingstraject niet meegenomen in het kostenplaatje. Natuurlijk zal het definitieve bedrag nog opgegeven worden, zodra deze bekend is.

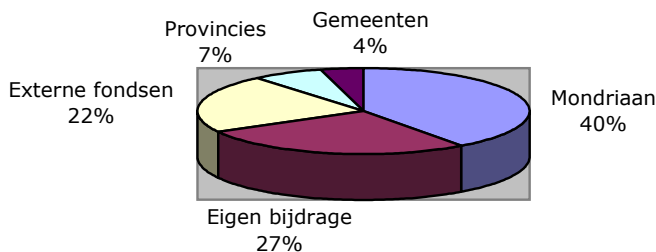
Toch kan men stellen dat de conservering van meer dan 12.000 uur audiovisueel materiaal ongeveer € 1.445.210, ongeveer 1,4 miljoen euro kostte. Dat is omstreeks € 112 per uur. In dit bedrag zijn ook de kosten voor passieve conservering en een klein deel van de coördinatie en apparatuur meegenomen.

Nog afgezien van dit laatste, is dit bedrag echter niet maatgevend. De kosten voor verschillende vormen van conservering lopen sterk uiteen. Zo brengt filmconservering relatief veel hogere kosten met zich mee dan de digitalisering van audio. Ook de staat van het originele materiaal is sterk bepalend voor de kosten voor conservering. Zo zal het scannen van een film die bijna uit elkaar ligt meer voorbereiding en meer tijd kosten dan een film die in redelijke conditie is.

We kunnen daarom in de toekomst beter spreken van richtprijzen, in plaats van normbedragen en de factoren die de prijs beïnvloeden daarbij vermelden.

De verdeling van de bijdragen was verder als volgt, waarbij we op moeten merken dat in de 'eigen bijdragen' ook veel indirecte gemeentelijke en provinciale subsidies zitten. Opvallend zijn de hoge bijdragen van externe fondsen, wat iets zegt over het vermogen van regionale audiovisuele archieven om interesse te genereren voor hun activiteiten.

Verdeling van de bijdragen

Hoofdstuk 3

Ervaringen

In dit hoofdstuk brengen wij de ervaringen van de NORAA-leden in het project in kaart. We hebben hierbij gekeken naar de voorbereiding, de uitvoering en de algemene ervaringen.

3.1. Algemene coördinatie project

Voor tachtig procent was de algemene coördinatie van het project in handen van een archiefmedewerker, die het bij zijn normale werkzaamheden opnam. Slechts twee instanties maakten gebruik van een ingehuurde coördinator. De kosten voor coördinatie werden maar voor een klein deel in het project verrekend. Hierbij kwam dat de kosten voor coördinatie van het project pas in latere instantie onder de subsidieregeling mochten vallen, waardoor deze post bij oudere aanvragen buiten de boot viel.

Uit de reacties van de deelnemers blijkt dat het niet eenvoudig was om het project naast de eigen werkzaamheden te organiseren.

3.2. Projectaanvragen, subsidie en fondsenwerving.

Het vrijmaken van eigen middelen en het werven van externe gelden bleek problematisch. De Mondriaan Stichting vergoedde zoals gezegd maximaal veertig procent van de conserveringskosten. Dat betekende dat de deelnemers voor de overige zestig procent andere fondsen, eigen gelden en dekkingsmogelijkheden aan moesten spreken.

Hoewel negentig procent van de aanvragen in het kader van deze matching gehonoreerd werd, kostte dit veel inzet en tijd. Maar liefst zestig procent van de deelnemers wijst hierop en omschrijft de doorlooptijd als lang tot te lang. Ook bleek het verkrijgen van deze matchinggelden voor een aantal regionale partners reden om bij voorbaat al af te haken.

De Mondriaan Stichting ging in alle gevallen met de ingediende aanvragen akkoord. Het contact met de Mondriaan Stichting werd in negentig procent als voldoende tot goed beoordeeld. Ook de criteria werden op zichzelf als redelijk gezien. Bij de behandelingsduur van de aanvragen en de communicatie van de criteria zetten de deelnemers wel kanttekeningen. Het duurde vaak even voordat duidelijk werd wat de precieze eisen waren en de doorlooptijd werd in veel gevallen als lang beoordeeld. Ook werden de voorwaarden in de praktijk bijgesteld. Zo vielen de kosten voor coördinatie in eerste instantie niet maar later wel onder de subsidieregeling.

Dat het NORAA in de loop van het project bij de beoordeling betrokken werd, zien de deelnemers als positief. Ook hier vond men de criteria op zichzelf redelijk, maar duurde het even voordat de procedure helder werd. De kwaliteit van de adviezen en de doorlooptijd werden als goed ervaren.

Deze NORAA goedkeuring betekende een extra stap in het subsidietraject, en dit heeft zeker in het geval van bijstelling van aanvragen een langere doorlooptijd in de hand gewerkt.

Vanuit het NORAA werd verder opgemerkt dat de eisen die het NORAA stelde bij de beoordeling van de aanvragen, in zekere zin strenger waren dan die van de Mondriaan Stichting, vanwege de specifieke expertise van de betrokken archieven en het voortschrijdende inzicht van de instanties tijdens de projectloop. Oudere aanvragen zijn daardoor met een wat milder oog bekeken.

3.3. Interne coördinatie

Hoewel de meeste archieven redelijk zicht hadden op de staat van de collecties en de manier waarop zij deze wilden conserveren, bleek de voorbereiding van de conservering in veel gevallen toch enigszins moeizaam. Het grootste struikelblok was hier wederom de benodigde tijd en inzet. Naast een technische inventarisatie van het materiaal, het wegen van het materiaal in het licht van de selectiecriteria en zo voort, spelen hierbij bijvoorbeeld ook juridische kwesties.

Bovendien bleek bij veel regionale partners de inventarisatie van de collectie vaak verre van volledig, waardoor er een extra inventariseringslag bijkwam.

Doordat de werkelijke kosten van de conservering af bleken te wijken van de ingeschatte kosten moest er binnen het project geschipperd worden om binnen de financiële kaders te blijven.

3.4. Standaarden

Zoals gezegd bekijken de deelnemers de vraag naar standaarden met het nodige zelfvertrouwen. Het uitwisselen van informatie binnen het NORAA in het kader van dit project heeft zeker aan dit zelfvertrouwen bijgedragen. Toch vind men voor bijna zeventig procent dat er in het algemeen onvoldoende helderheid bestaat over conservering- en digitaliseringsnormen. Voor negentig procent vindt men een dergelijke standaard, minimaal in de vorm van criteria, wel gewenst. Het stimuleren van de uitwisseling van informatie en deskundigheid wordt als belangrijk item naar voren gebracht.

3.5. Uitvoering en kwaliteit

De uitvoering van de verschillende conserveringswerkzaamheden werd grotendeels uitbesteed. Dat is op zichzelf ook niet verwonderlijk omdat het om zeer specialistisch werk gaat. Uitzondering hierop is het Gronings AudioVisueel Archief dat voor de digitalisering van video en audio een uitgebreid technisch station en bijbehorende expertise opbouwde en inmiddels ook werk verzet voor bijvoorbeeld het Gemeentearchief Amsterdam.

Verder werkten het AudioVisueel Archief Gelderland en het Gemeentearchief Rotterdam samen met de regionale omroepen voor de digitalisering van audio en video.

Op één archief na gingen de deelnemers in zee met Janssen Film en Audio Services te Venray. Deze instelling zorgde ook voor de uitvoering van het scannen van films naar nieuw origineel door Haghefilm. Voor het project werd een speciale korting bedongen.

Over het contact, de kwaliteit van de conservering en de communicatie met de firma Janssen waren de archieven tevreden. Wel bleek het bedrijf door de grote toevoer van opdrachten te kampen met een verwerkingsprobleem waardoor de uitvoering enigszins bleef steken.

Andere firma's waarvan gebruikt werden gemaakt is CineTransferService, RTV Rijnmond, Omroep Gelderland, Nederlands Media Instituut, Studio Verbiest en het GAVA. Over deze bedrijven was men tevreden.

Toetsingscommissie

Het NORAA heeft een toetsingscommissie opgericht voor het beoordelen van de kwaliteit van de conservering. Steekproefsgewijs zal gekeken worden naar de materialen die zijn behandeld door de verschillende conserverende firma's. Natuurlijk wordt de kwaliteit van de originelen meegenomen in de vergelijking. De commissie werkt momenteel aan een plan van aanpak.

Hoofdstuk 4

Conclusies en aanbevelingen

4.1. Inleiding

Dankzij de steun van de Mondriaan Stichting en een groot aantal lokale en regionale instanties kon een geweldige inhaalslag gemaakt worden. De noodzaak en het nut van het conserveringsproject stonden buiten kijf, evenals de meerwaarde van een gezamenlijke, nationale aanpak. Alleen op deze manier werd voorkomen dat de erfgoedinstellingen elk het wiel moesten uitvinden en waren de hoge kosten voor conservering op te brengen.

Het uitwisselen van expertise is een van de meest genoemde meerwaarden van het project. Natuurlijk blijven er verschillen tussen de aanpak van de verschillende erfgoedinstellingen, maar toch zijn er dankzij het project minimale richtlijnen geformuleerd.

Dit neemt niet weg dat er ook verbeterpunten zijn te noemen. Uit de enquête kwamen de volgende conclusies naar voren:

4.2. Projectcoördinatie

De omvang, het grote aantal deelnemers en het relatief nieuwe karakter van het project speelden het project parten. De aspecten coördinatie en communicatie zijn aan het begin van het project onderschat. Hetzelfde geldt voor de mogelijkheden van de individuele archieven om een grootscheepse fondsenwerving op te zetten en de interne voorbereiding naast de eigen werkzaamheden op te nemen.

Het versterken van de algemene projectcoördinatie en het vereenvoudigen van het subsidietraject (voorkomen van matching) staan dan ook met stip bovenaan de verbeterpunten.

De deelnemers zien voor het NORAA hier een duidelijke rol weggelegd, zowel wat advisering vooraf als algemene coördinatie betreft. Wel merken wij hierbij op dat dit natuurlijk niet de projectcoördinatie van de archieven zelf zou kunnen vervangen, gelet op expertise en het zicht op de eigen collectie en de regionale context. Ook vraagt een dergelijke vaststelling om aandacht voor het feit dat het NORAA een platform en geen organisatie is.

Concreet zou dit het volgende betekenen:

- het adviseren over en meewerken aan een eenvoudige financieringsmethode
- het adviseren over en communiceren van een standaard projectopzet inclusief eenduidige beoordelingscriteria
- het coördineren van het samenhangende verloop van verschillende deelprojecten in het project, met aandacht voor de communicatie met de uitvoerende bedrijven.

Dit inzicht sluit naadloos aan bij het recente advies van de Raad voor Cultuur in het *Deltaplan voor het Filmbehoud* (augustus 2005) dat de raad aan de staatssecretaris van OC&W aanbood. De Raad adviseert dat er een consultant aangesteld zou moeten worden, speciaal ter ondersteuning van de archiefinstellingen die deze collecties beheren. Voor de coördinatie van een gezamenlijk project zou dit een goede actie zijn. Een dergelijke consultant dient naar de mening van het NORAA geplaatst te worden bij de relevante erfgoedkoepel.

4.3. Schade-inventarisatie

Verder verdient het aanbeveling om in de toekomst het (interne) voorbereidingstraject tot een integraal onderdeel van conserveringsprojecten te maken. Met name de technische inventarisatie, waaronder het beoordelen van de staat van het materiaal is een vorm van passieve conservering. Bovendien kan door financiering van het voorbereidingstraject de daadwerkelijke – actieve – conservering op basis van facturering in plaats van begroting gebeuren, waarmee de doorlooptijd en de hanteerbaarheid van het project aanzienlijk verbeteren. Er kan dan immers gewerkt worden met reële kosteninschattingen. Al opgemerkt werd dat het werken met normbedragen, gezien de verscheidenheid aan conserveringsmethoden en de mate van verval van het materiaal, lastig is.

4.4. Behoud en beschikbaarstelling

Behoud en beschikbaarstelling worden nu vaak neergezet als aparte trajecten, terwijl ze in feite grotendeels op elkaar aansluiten. Conservering is de eerste stap voor elke vorm van toegang van het veelal enorm kwetsbare materiaal. Tegelijkertijd garandeert conservering geen beschikbaarstelling. Ontsluiting is daarvoor noodzakelijk. Zaken zoals publiekscatalogi, al dan niet op internet, het organiseren van de toegang tot gebruikskopieën, bijvoorbeeld in digidepots, zijn zaken die aandacht verdienen bij conserveringsstrategieën. Het publiekseffect van de conserveringslag kan daarmee aanzienlijk vergroot worden.

4.5. Stimuleren deskundigheid

Het stimuleren van de deskundigheid in de omgang met audiovisueel archiefmateriaal, het identificeren van bedreigde collecties en inzicht in conserveringsmethoden en –standaarden zijn belangrijke aandachtspunten. Het delen van de ervaringen van het conserveringsproject, zoals onder meer in dit rapport en tijdens het bijbehorende symposium (Schatgraven in de regio, 10 november 2006) is dan ook een belangrijk onderwerp.

Tot slot

- samenvattende opmerkingen

Dankzij de steun van de Mondriaan Stichting en een groot aantal lokale en regionale instanties en niet te vergeten de inzet van de regionale archieven zelf, kon een geweldige inhaalslag gemaakt worden. Meer dan 12.000 uur beeld en geluid, is voor verval behoed.

Toch verdienen de verspreide audiovisuele collecties nadere zorg: wij verwachten dat meer dan 150.000 uur beeld en geluid in de regio's op korte termijn geconserveerd moet worden. Uitstel van conservering betekent helaas afstel. Zonder verdere aandacht dreigen grote delen van lokale en regionale audiovisuele collecties onherroepelijk verloren te gaan.

Deze zorg is een nationale. Het geheugen van Nederland kan niet beperkt worden tot enkel de nationale collecties. Zeker nu geschiedenis een grote publieke belangstelling heeft, mag het regionale perspectief op ons verleden niet verdwijnen.

Deze inzichten vragen om actie. Het NORAA en de sectie Audiovisuele Archivering van DIVA als geheel, zullen een voorstel uitwerken voor een nieuw project voor de conservering van regionale collecties beeld en geluid. Dit nieuwe project zal voort kunnen bouwen op de ervaringen die binnen dit eerste project zijn opgedaan.

Bijlage

- enquête resultaten conserveringsproject

ALGEMEEN

Organisatie (projectcoördinatie):	
Contactpersoon	

INVENTARISATIE

1. Projectomschrijving (meerdere projecten mogelijk)

No	Datum aanvraag	Projectpartner	Omschrijving (collectie)	Waarde collectie (A uniek /B regionale waarde)
1				

2. Materiaal originelen – samenvatting resultaten

Graag de resultaten van de verschillende projecten samenvatten per materiaalsoort!

Materiaal­soort (audio, film, video)	Materiaalspecificatie* (cassette, betacam, 16mm, 8mm etc)	Uren/meters/aantallen (bij voorkeur in uren, graag in ieder geval 1 kolom invullen)		
		uren	meters	Aantallen

Om hoeveel procent van de collectie gaat het in totaal?

Schatting ... procent collectie geluid

Schatting ... procent collectie film

Schatting ... procent collectie video

* Toelichting

3. Vorm conservering/digitalisering

Materiaal	Vorm conservering (actief, digitalisering, overzetten naar hoogwaardige courante drager, passief)	Norm conservering (studiotape –audio, CD, audiofile (WAV 16 bit), nieuwe filmrol/negatief, digibeta, betacam SP, DV tape* en DV file*, anders)	Publieksversie (CD, MP3, DVD, VHS, videofile)	Opmerking

4. Opslag

a. originelen

Soort materiaal	Opslag			Opmerking
	normaaldepot	koude­depot	Geen klimaat gecontroleerde ruimte	
	☐	☐	☐	

b. geconserveerde materiaal

Soort materiaal	Opslag				Opmerking
	normaal depot	koude depot	Geen klimaat gecontroleerde ruimte	Digitale opslag met back-ups	
	☐	☐	☐	☐	

5. Publiekstoegankelijkheid en exploitatie geconserveerde/overgezette materiaal**a. Over het algemeen in ons materiaal beschikbaar via:**

		Opmerking
Studie/leeszaal	☐	
Afspraak/toezending	☐	
Internet	☐	
Anders, namelijk		

b. Het geconserveerde materiaal wordt naast de normale beschikbaarstelling ook gebruikt in/voor:

		Opmerking
Educatie	☐	
Vertoningen	☐	
Tentoonstellingen	☐	
Lezingen/presentaties	☐	
Hergebruik door derden	☐ algemeen ☐ commercieel	
Anders, namelijk		

6 a Financiën – kan je ook samenvatten, verwijder dan het projectnummer.

Projectnr.	Verwachte kosten	Daadwerkelijke kosten	Afrekening volgt nog	Opmerking
Totaal*	0,00	0,00		

* berekent automatisch bij afsluiten)

6 b Zijn kosten coördinatie meegenomen in de aanvraag? ja nee , bedrag €**6 c Zijn kosten apparatuur meegenomen in de aanvraag?** ja nee , bedrag €**6 d Vergoeding van de kosten**

Subsidiegevers	Vergoeding in %	Opmerking
Mondriaan		
Provincie		
Gemeente(n)		
Externe fondsen		
Eigen middelen		

7. Opmerkingen naar aanleiding van de inventarisatie

Vragenlijst ervaringen

1. Coördinatie project

1.1. De coördinatie van het project was in handen van:

- Eigen medewerker(s) eigen tijd
Eigen medewerker(s) extra inzet
Ingehuurde coördinator

1.2. De coördinatie en inzet in de voorbereiding heeft de organisatie in het project kunnen verrekenen:

- Ja
Nee
Niet helemaal

1.3. Opmerkingen/toelichtingen op de antwoorden

2. Subsidie- en fondsenwerving

2.1. Hoeveel procent van de ingediende projectaanvragen zijn uiteindelijk gehonoreerd door de Mondriaan Stichting?

- 100%
75%
50%
25%
0%

2.2. De Mondriaan Stichting verstrekt maximaal 40 procent subsidie. Hoe verliep het aanvragen van externe fondsen of het vrijmaken van eigen fondsen?

- Goed
Redelijk
Moeizaam
Niet gehonoreerd

2.3. De doorlooptijd hiervan werd ervaren als:

- Kort
Neutraal
Lang
Te lang

2.4. Opmerkingen/toelichtingen op de antwoorden

3. Projectaanvragen

3.1. Het contact met de stichting Mondriaan verliep:

- Goed
Voldoende
Onvoldoende
Slecht

3.2. De eisen die de stichting Mondriaan stelde aan de aanvragen en afrekening waren:

- Duidelijk
Eerst onduidelijk, later duidelijk
Onduidelijk

3.3. De inhoud van de criteria en eisen was:

- Redelijk
Neutraal
Onredelijk

3.4. De doorlooptijd van de beoordeling van de aanvragen werd ervaren als:

- Kort
- Neutraal
- Lang
- Te lang

3.5. Opmerkingen/toelichtingen op de antwoorden

4. Coördinatie NORAA

4.1. Het NORAA kreeg een advies/beoordelingsrol toebedeeld. Dit was:

- Wenselijk
- Neutraal
- Niet wenselijk

4.2. De criteria en eisen die het NORAA aan de subsidieaanvragen stelde waren:

- Duidelijk
- Eerst onduidelijk, later duidelijk
- Onduidelijk

4.3. De inhoud van de criteria en eisen was:

- Redelijk
- Neutraal
- Onredelijk

4.4. De doorlooptijd van de advisering werd ervaren als:

- Kort
- Neutraal
- Lang
- Te lang

4.5. De adviezen en feedback van NORAA over de aanvragen zijn over het algemeen ervaren als:

- Goed
- Voldoende
- Onvoldoende
- Slecht

4.6. Wat voor rol en bijbehorende verantwoordelijkheden zou het NORAA moeten krijgen in een eventueel vervolgtraject?

4.7. Opmerkingen/toelichtingen op de antwoorden

5. Interne coördinatie en voorbereiding

5.1. De staat van het materiaal was bij het begin van het project bekend:

- Ja
- Redelijk
- Niet

5.2. Bij het begin van het project hadden wij een goed overzicht van conserveringsnormen:

- Ja
- Redelijk
- Niet

5.3. De selectie van materiaal was:

- Eenvoudig
- Minder eenvoudig
- Moeilijk

5.4. Het voorbereidingstraject liep in het algemeen:

- Goed

Voldoende
Onvoldoende
Slecht

5.5. De doorlooptijd van de voorbereiding werd ervaren als:

Kort
Neutraal
Lang
Te lang

5.6. Tijdens de voorbereiding stuitten wij op de volgende opvallende zaken (knelpunten, struikelblokken, positieve zaken):

5.7. Opmerkingen/toelichtingen op de antwoorden

6. Uitvoering

6.1. Wij voerden (een deel van) de conservering in eigen huis uit, namelijk:

6.2. Wij zetten hiervoor extra mankracht in, namelijk

6.3. Het contact met de firma Janssen verliep:

Goed
Voldoende
Onvoldoende
Slecht

6.4. Het conserverings-/digitaliseringstraject bij de firma Janssen verliep:

Goed
Voldoende
Onvoldoende
Slecht

6.5. Wij werden hierbij als volgt geïnformeerd:

Goed
Voldoende
Onvoldoende
Slecht

6.6. De doorlooptijd van de uitvoering werd ervaren als:

Kort
Neutraal
Lang
Te lang

6.7. Wij maakten (ook) gebruik van een andere firma:

Firma   Ervaringen

6.8. De (bijgestelde) normbedragen bleken bij de uitvoering nagenoeg te kloppen:

Goed
Voldoende
Onvoldoende
Slecht

6.9. Onze resultaten komen nagenoeg overeen met de initiële aanvraag:

Ja want,
Grotendeels want,
Niet in alle want,
gevallen
Nee want,

6.10. Opmerkingen/toelichtingen op de antwoorden

7. Kwaliteit conservering

7.1. Wij konden de kwaliteit van de conservering/digitalisering beoordelen door:

- Zicht
- Vergelijking origineel en kopie
- Technische metingen
- Anders, namelijk

7.2. Wij waren over het algemeen:

Tevreden	Ontevreden	Vorm conservering/digitalisering (bijvoorbeeld van 16mm naar digibeta)		Opmerking
		Van ...	Naar ...	
☐	☐			

7.3. Opvallende zaken/probleemgevallen

7.4. Opmerkingen/toelichting op antwoorden

8. Algemeen

8.1. Wat vond je van het landelijke karakter van het project?

8.2. Vind je dat er voldoende helderheid is over conservering- en digitaliseringnormen?

- Ja want,
- Nee want,

8.3. Zou je een standaardisatie hier op prijs stellen?

- Ja want,
- Nee want,

8.4. Kan je een indruk/schatting geven van de conserveringsnoodzaak die nog steeds binnen de organisatie bestaat? Gebruik hiervoor bij voorkeur de invultabel.

Soort materiaal	Schatting (uren/minuten)	Percentage van de collectie	Opmerking/specificatie soort collectie
Audio			
Film			
Video			
Born digital			

8.5. Welke problemen kwam je tegen in het traject?

8.6. Welke kansen biedt een eventueel vervoltraject?

8.7. Noem drie lessen voor de toekomst:

- 1.
- 2.
- 3.

8.8. Noem drie wensen voor de toekomst:

- 1.
- 2.
- 3.

8.9. Noem drie acties voor de toekomst:

- 1.
- 2.
- 3.

Colofon

Rapport regionale audiovisuele collecties - nationale zorg
November 2006

Uitgave van het Nationaal Overleg Regionale Archieven, onderdeel van de sectie
Audiovisuele Archivering van het DIVA.

Een digitale versie is te downloaden op de site van DIVA, www.divakoepel.nl

Samenstellers rapport
Obby Veenstra (Fries Film Archief)
Tamara van Zwol (Erfgoedhuis Zuid-Holland)

